

Bilag om produktionsskoler¹

I. Målgruppen

Formålet med produktionsskoler er at styrke deltagernes personlige udvikling og forbedre deres muligheder i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet. Tilbudet tilrettelægges, så den unge opnår kvalifikationer, der kan føre til gennemførelse af en erhvervskompetencegivende ungdomsuddannelse eller til job.

Tilbudet gives til unge under 25 år, som ikke har gennemført en ungdomsuddannelse, og enten ikke umiddelbart har forudsætninger for at påbegynde en ungdomsuddannelse, eller har afbrudt en ungdomsuddannelse. Optagelse og udskrivning af deltagere finder sted løbende under hensyn til de enkelte deltageres behov. Ved optagelsen udarbejdes en plan for den enkelte. Planen omfatter både forløbet på produktionsskolen og den tid, der rækker ud over opholdet.

For en del af målgruppen er et almindeligt produktionsskoleophold på fire til seks måneder ofte tilstrækkeligt til, at de vejledningsmæssigt, socialt og fagligt afklares i forhold til deres egne muligheder - og begrænsninger - og herefter kan fortsætte med uddannelse eller arbejde.

Eleven kan normalt højst have et års produktionsskoleophold. Det omfatter både det aktuelle og tidligere forløb på samme eller andre produktionsskoler. I særlige tilfælde af uddannelsesmæssig karakter kan opholdene være af længere varighed. I begrænset omfang optages unge, der bliver henvist som led i den kommunale forpligtelse til at aktivere unge ledige.

II. Struktur/indhold

Pr. 1. januar 2005 var der 100 produktionsskoler fordelt over hele landet – fortrinsvis beliggende i mindre og mellemstore landkommuner. Fra den første lov om produktionsskoler i 1985 til i dag er der foregået en udvikling fra, at skoleformen primært var et aktiverende tilbud for unge uden arbejde til et uddannelsestilbud med en selvstændig profil i det samlede uddannelsesbillede.

Skoleformen knytter sig til overgangen mellem grundskole og ungdomsuddannelse. Produktionsskolerne indhold er bygget op omkring aktiviteter i forskellige værksteder med udgangspunkt i praktisk arbejde og opgaveløsning kombineret med teoretisk undervisning med henblik på reel produktion og afsætning. Fagligheden på værkstedet bruges - udover den faglige opkvalificering - som et pædagogisk redskab til at bidrage til udviklingen af de personlige og sociale kompetencer.

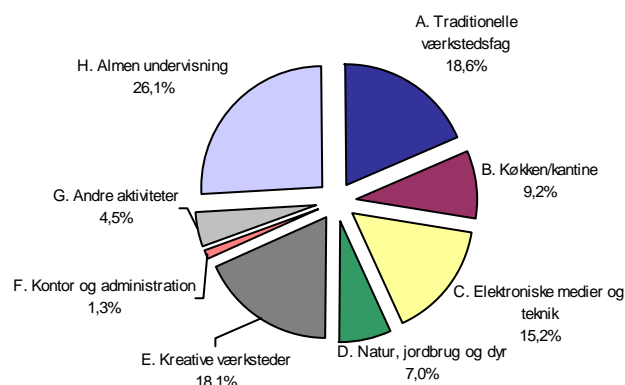
¹ Arbejdsrapporten er udarbejdet af Sekretariatet for ministerudvalget for Danmark i den globale økonomi. Papirerne er sendt til Globaliseringsrådet som faktisk baggrund for Globaliseringsrådets diskussioner. Globaliseringsrådet kan ikke tages til indtægt for arbejdsrapporterne.

Derudover tilbyder skolerne undervisning i almene fag, så deltagerne bliver forberedt til at gå i gang med en ordinær ungdomsuddannelse. Indtil 1/3 af et produktionsskoleforløb kan anvendes til undervisning, uddannelser og kurser, som er oprettet ved eller i medfør af en uddannelseslov. Det kan f.eks. være almene fag på VUC eller dele af grundforløb på en erhvervsskole.

Fra 2003 er det blevet muligt for produktionsskolerne at tilrettelægge erhvervsgrunduddannelsen (egu) som en udslusningsmulighed. Hidtil har det kun været kommuner og erhvervsskoler, som har kunnet dette. Deltagerne har desuden mulighed for at indgå i praktik i 4 uger pr. påbegyndt halvår.

Ca. en tredjedel af produktionsskoleaktiviteten er *normeret* til at finde sted inden for hovedgruppen ”Almen undervisning” (dansk, matematik, edb m.v.), men den integreres med undervisningen i værkstedsfagene. Næststørst volumen havde de traditionelle værkstedsfag (tømrer, metal m.v.), der tilsammen står for 18 pct. af den normerede aktivitet. Til sammen lægger de to grupper således beslag på ca. halvdelen af den samlede aktivitetsnormering. Kontor og administration er klart den mindste hovedgruppe.

Figur 1. Fordeling af den normerede deltageraktivitet efter hovedgrupper af værkstedstyper 2001

Kilde: Undervisningsministeriet, Statistik for produktionsskolerne 1997-2001

Produktionsskolerne er selvejende institutioner. De finansieres hovedsageligt af staten via en taxameterordning til dækning af drifts- og bygningsudgifter - i 2005 fastsat til 80.030 kr. pr. årselev. Tilskuddet ydes under forudsætning af, at den enkelte produktionsskole modtager (amts)kommunalt grundtilskud, som i 2005 udgør 396.536 kr. For yderligere at give mulighed for kombinationsforløb mellem produktionsskolerne og erhvervsskolerne blev der i foråret 2001 indført et tillægstaksameter pr. årselev til udligning af forskellen i driftstaksametrene mellem produktionsskolerne og erhvervsskolerne.

Kommunerne finansierer en andel af taxameterudgifterne via et kommunalt bidrag pr. årselev. De kommunale bidrag afregnes én gang årligt på grundlag af den faktiske aktivitet. Bidragssatserne for 2005 er fastsat til 29.000 kr. pr. årselev under 18 år og 50.000 kr. pr. årselev på 18 år og derover.

Ligeledes er der fra 2003 indført tilskud fra staten til produktionsskolernes succesfulde udslusning af deltagere. Tilskuddet ydes, hvis produktionsskole deltageren i umiddelbar forlængelse af produktions-

skoleopholdet går over i enten beskæftigelse eller i kompetencegivende uddannelse. Ordningen skal tilskynde produktionsskolerne til at udbygge deres samarbejde med og kendskab til arbejdsgivere og uddannelsesinstitutioner, sådan at udslusningen bliver mere bæredygtig for den enkelte unge og dermed for samfundet.

Fra 1. januar 2005 kan en produktionsskole først optage en deltager med statstilskud, når Ungdommens Uddannelsesvejledning har vurderet, at den unge er omfattet af produktionsskolernes målgruppe.

III. Deltagerne

Produktionsskoleforløb er ikke SU-berettigende, men deltagerne er derimod berettigede til skoleydelse. Dog er deltagerne med anden offentlig støtte (kontanthjælp/dagpenge) undtaget herfra. Skoleydelsen for deltagere fra 18 år er i 2005 på til 1.265 kr. pr. uge, og deltagere under 18 år modtager 527 kr. pr. uge.

Skoleydelsen betragtes som en "løn" for elevens bidrag til den vare/tjenesteydelse, som skolen afsætter. Ydelsen skal også bruges som et konsekvenspædagogisk redskab, idet de unge f.eks. skal trækkes i løn ved udeblivelse eller ved for sent fremmøde.

a. Antal elever

Aktiviteten på produktionsskolerne er steget fra 5.080 årselever i 2000 til 6.961 i 2004.

Tabel 1. Aktivitet målt i hhv. antal ikke-aktiverede og aktiverede årselever, 1997-2004

	1997	1998	1999 ¹⁾	2000	2001	2002	2003	2004
Årselever (ikke aktiverede)	5.246	5.958	5.422	5.080	5.579	5.710	6.327	6.961
Indeks	100	114	103	97	106	109	121	133
Årselever (Aktiverede)²⁾	-	-	-	179	155	117	95	78
Indeks	-	-	-	100	86	65	53	44

Anm.: Årseleverberegningen er fra og med 2003 ændret fra 42 til 40 undervisningsuger - svarende til en teknisk opskrivning af aktiviteten på 5 pct.

Aktivitetsstal for perioden 1997 til 2002 er således omregnet for at kunne sammenligne over perioden 1997-2003.

1)Produktionsskoleområdet var i 1999 omfattet af et aktivitetsloft.

2)Aktiverede i perioden 1997-1999 er ikke taget med som følge af 80/20 reglen.²⁾

Antallet af elever er:

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Antal elever	10.352	12.031	11.776	11.298	11.805	12.087	12.748

Kilde: Statistik for produktionsskolerne 1997 - 2003¹⁾.

Anm.: Det vurderes, at ca. 30% af eleverne er gengangere og derved tæller dobbelt. Opholdets langde fremgår ikke af ovenstående tabel, der indeholder elever, der har været indskrevet i ned til 1 dag.

b. Elevernes alder

Gennemsnitsalderen ved optag er faldet fra 19,5 år i 1997 til 18,6 år i 2003. Gennemsnitsalderen ved påbegyndelse af et ophold er stort set den samme for mænd og kvinder. I 2003 var ca. 43 pct. af deltagerne under 18 år, mens den tilsvarende aldersgruppe udgjorde ca. 34 pct. i 1997.

Den anden store gruppe er de 18-20-årige, som i de seneste år har udgjort ca. 45 pct. af det samlede deltagerantal. Andelen af deltagere over 20 år er faldet og udgjorde ca. 10 pct. i 2000 mod ca. 21 pct. i

²⁾ Til og med 1999 betalte staten 80 pct. af taxameteromkostninger for aktiverede, mens kommunerne finansierede de resterende 20 pct.

1997. Det skal bemærkes, at aldersfordelingen er baseret på deltagere og ikke årselever, hvorved der ikke tages højde for opholdenes varighed.

c. Elevernes baggrund

Antallet af efterkommere og indvandrere er steget med henholdsvis ca. 142 pct. og ca. 53 pct. i perioden 1997-2002. Antallet af etnisk danske produktionsskoledeltagere er steget med ca. 21 pct. i samme periode. Men opgørelsen er behæftet med usikkerhed, da andelen med uoplyst etnicitet var forholdsvis stor i en del af den belyste periode. Den forskellige udvikling i produktionsskoledeltagernes etnicitet bevirker, at andelen af indvandrere og efterkommere er steget til ca. 13 pct. af alle deltagere i 2002.

Andelen af deltagerne på produktionsskolerne, som kommer fra afbrudte erhvervsfaglige uddannelsesforløb, er steget fra ca. 29 pct. i 1997 til ca. 35 pct. i 2002. I samme periode er andelen direkte fra grundskolen faldet til ca. 23 pct. fra ca. 35 pct. i 1997.

Endvidere havde ca. 32 pct. af deltagerne i 2002 mod ca. 22 pct. i 1997 en ikke kompetencegivende almen uddannelse bag sig. Kategorien ikke kompetencegivende almen uddannelse dækker bl.a. over deltagere, der kommer fra den fri ungdomsuddannelse (nu nedlagt), samt tidligere produktionsskoleophold m.v.

Af statistikken for deltagelsesbaggrund 1997-2001 fremgår det, at andelen med afsluttet 10. klasse udgjorde tæt ved halvdelen af alle deltagere.

d. Forløb

Produktionsskolerne adskiller sig fra de fleste andre skoleformer ved, at der er løbende optag og meget store variationer i varigheden af den enkelte deltagers ophold. Et typisk ophold varer i gennemsnitligt ca. 21,5 uger, men ca. 16 pct. opholder sig på produktionsskole under en måned, ca. 44 pct. under 3 måneder og ca. 30 pct. over et halvt år. Set over en femårig periode er der blevet færre helt korte ophold på under en måned og flere ophold på over et halvt år.

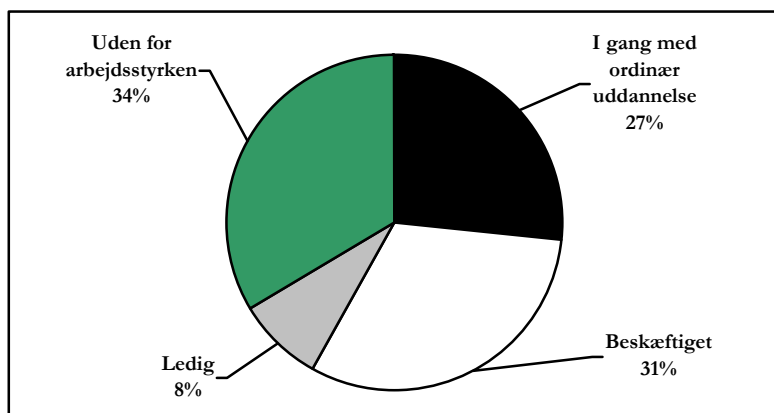
e. Output

Omkring 30 pct. af deltagerne blev i 2003 udsluset til ordinær uddannelse (herunder blev ca. 2 pct. udsluset til egu), hvoraf lidt over halvdelen af gruppen blev udsluset til en erhvervsuddannelse (eud). 19 pct. blev udsluset til ordinær beskæftigelse, mens andelen, der blev udsluset til ledighed, er steget lidt til 16 pct.

Uddannelses- og arbejdsmarkedsstatus ultimo 2002 for deltagere, der tog et produktionsskoleophold i 2000-2001 viser, at 27 pct. var i gang med ordinær uddannelse 1-2 år efter, mens 31 pct. var i beskæftigelse.

Figur 2 viser uddannelses- og arbejdsmarkedsstatus ultimo 2002 for deltagere på produktionsskole i 2000 og 2001. Efter mellem 1 og 2 år produktionsskoleophold er flertallet af eleverne enten i beskæftigelse (31 pct.) eller i gang med en ordinær uddannelse (27 pct.). En betydelig andel på 34 pct. er uden for arbejdsstyrken (barsel, værnepligt, førtidspension m.v.)

Figur 2. Uddannelses- og arbejdsmarkedsstatus ultimo 2002 for produktionsskoledeltagere i 2000 og 2001.

Kilde: Undervisningsministeriet, Statistik for produktionsskolerne 1997-2003 (januar 2005), 1997-2001 (september 2002), Analyse af produktionsskolerne Undervisningsministeriet (oktober 2004). Produktionsskolerne i Danmark – deltagere og skoleprofiler, Uddannelsesstyrelsens temabæfte nr. 13 – 2000.

For eventuelle faktuelle spørgsmål: Fagkonsulent Stig Nielsen, Undervisningsministeriet, telefon 33 92 57 51